

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Istorie Medievală, Premodernă și Istoria Artei
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Masterat
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Societate, artă, identități în Europa centrală. De la medieval la modernitate

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Moștenirea antichității în artele plastice din Transilvania și Banat (sec. XVI-XVIII)						
2.2 Titularul activităților de curs	Nicolae Sabău						
2.3 Titularul activităților de seminar	Nicolae Sabău						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	3	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	91	Din care: 3.5 curs	56	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					Ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					1
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					2
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					1,5
Tutoriat					
Examinări					
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual					63
3.8 Total ore pe semestru					154
3.9 Numărul de credite					6

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	-
4.2 de competențe	-

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none">Sală dotată cu calculator și videoproiector
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none">Sală dotată cu calculator și videoproiector

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea în mod adecvat a conceptelor analitice majore din sfera istoriei artei și istoriei culturii; • Perceperea dimensiunii istorice a înțelegerii culturii și pluralitatea interpretărilor asupra artei, culturii și civilizației; • Diferențierea între variatele perspective teoretice (istoria artei, sociologia artei, antropologie istorică) despre fenomenul cultural și artistic; • Definirea și descrierea particularităților artei antice în raport cu cele ale artei medievale și moderne; • Înțelegerea rolului jucat de arta antică ca model definitoriu al artei și culturii europene (studii de caz ale artei transilvănene).
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului. • Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă, cu asumarea de roluri diverse. • Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare; conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Cursul oferă o imagine despre conservarea și perpetuarea modelelor artistice și culturale ale antichității de-a lungul diferitelor perioade istorice. Preambulul îl reprezintă redescoperirea monumentelor antichității romane începând cu Evul Mediu și Renașterea italiană, continuând cu explorările europene ale temei și cele din mediul transilvan. Ultima secțiune expusă în mai multe cursuri expune un material de o factură inedită, cercetând în profunzime impactul modelelor antice asupra culturii și artei transilvane.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea evoluției fenomenului urmărind acele curente și mișcări ce au determinat schimbări profunde. • Înțelegerea acestor mișcări și curente în relație cu evoluția societății. • Studierea de surse vizuale, scrise sau complementare, de altă natură, pentru înțelegerea fenomenelor artistice.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Redescoperirea europeană a monumentelor romane. Renașterea și preocupările de redescoperire și de conservare a monumentelor romane (Filippo Brunelleschi, Umaniștii, Poeții și Pictorii italieni). Roma antică în tratatele de arhitectură din secolele XV-XVIII (Redescoperirea antichității în opera lui Vitruvius, Ciriaco d'Ancona, Leon Battista Alberti, Filarete, Francesco di Giorgio Martini, Leonardo da	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	

Vinci, Raffaello, Palladio, Serlio, Bellori și Boseli). Practica și protecția monumentelor antice [Măsuri de protecție în perioada premergătoare Renașterii: Starea edificiilor antice în Evul Mediu și în Renaștere; Inițiative papale de protecție în secolele XV-XVII (Martin al V-lea, 1417-31; Nicolae al V-lea, 1447-55; Pius al II-lea, 1458-64; Paul al II-lea, 1464-71; Sixt al IV-lea, 1471-84; Leon al X-lea, 153-21; Paul al III-lea, 1534-49; Pius al IV-lea, 1559-65; Sixt al V-lea, 1585-90 și Alexandru al VII-lea, 1655-67)].		
2. Artiștii europeni în căutarea anticului în secolele XVI-XVIII.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
3. Piranesi și „Capriciile” în serviciul arheologiei preștiințifice.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
4. Arheologia în epoca Iluminismului; Colecții și publicații arheologice în Italia; Teoreticieni ai antichității (J.J. Winckelmann, Fr. Milizia, J.Bernhard Fischer von Erlach, G. Vasi).	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
5. Centrele umaniste de la Oradea și Alba Iulia.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
6. Începuturile umanismului în Transilvania, secolul XV.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
7. Umaniști originari din Transilvania.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
8. Umanismul în mediul orășenesc.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
9. Antichitatea în istoriografia Renașterii.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
10. Inscripții latine din Cluj în perioada Renașterii, a Barocului și a Neoclasicismului.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	

11. Teme iconografice antice în sculptura Renașterii din Transilvania.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
12. Moștenirea antichității în decorul și în epigrafele monumentelor funerare săsești din Transilvania, secolele XVI-XVIII.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
13. Teme antice în pictura transilvăneană din secolele XVI-XVIII.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
14. Teme antice în sculptura barocă și neoclasicistă din Transilvania.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	

Bibliografie

- (Giuseppe Ariosto), *Inscrizioni antiche/ trovate e raccolte tra le rovine/ delle Quattro principali colonie romane/ DELLA TRANSILVANIA dal conte GIOAEPPE ARIOSTI NOBILE BOLOG(NESE)/: FERRARESE, E SENESE, capitano di infanteria/ nel regimento Galer/ parte esse/ dal medesimo condotto in Vienna/ d’Austria/ per comando/ della Sacra Cesarea Cattol(ica) Realmaesta/ di CAROLO VI. IMPERATORE/ de Romani./ l’anno MDCCXXIII;*
- Albu, Ioan, *Monumentul epigrafic la sași în context central-european, secolele XV-XVIII* (teză de doctorat, mss), Sibiu, 1997;
- Idem, *Inscripfen der Stadt Hermannstadt aus dem Mittelalter und der frühen Neuzeit*, hora Verlag Hermannstadt. Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde Heidelberg, 2002;
- Balogh Jolán, *Az erdély renaissance, 1460-1541* (Renașterea transilvăneană, 1460-1541), Cluj, 1943;
- Beke Antal, *A gyulafehervári szekesegyház* (Episcopia din Alba Iulia, mss). Fond Török Bertalan. Arh. Stat. Cluj-Napoca, 609.b;
- Bitay J., *Antichitatea în istoriografia săsească din Transilvania în secolul al XVIII-lea*, în „Acta Musei Napocensis”, VII (1970);
- Ibidem, *Contribuții la studiul culturii antice în Transilvania în secolul al XVI-lea*, în „Acta Musei Napocensis”, III (1966);
- Bunytay Vince, *A gyulafehervári székesegyház későbbi részei s egy magyar humanista* (Construcții de mai târziu în catedrala de la Alba Iulia și un umanist maghiar), Budapesta, 1893;
- Capesius B., *Deutsche Humanisten in Siebenbürgen*, București, 1974;
- Carettani, Gianfilippo, *La riscoperta dei monumenti romani*, în Aulo Greco, Michele Monaco, Gianfilippo Caretoni, „Aspetti dell’umanesimo a Roma”, Roma, 1969;
- Chirilă, Eugen, Marica-Guy, Viorica, *Inscripții latine din Clujul Renașterii*, în „Studii și Comunicări. Galeria de Artă”, Sibiu, 1978;
- Csapody Csaba, *The Corvinian Library*, nr. 15, vezi și *Bibliotheca Corviniana*, New York, Washington, 1959, nr. 145;
- Dercsenyi Gyula, *Olászországi történelmi kutatás* (Cercetări istorice în Italia), în „Századok”, 1893;
- Dixon M. Susan, *Piranesi and Francesco Bianchini Capricci in the service of prescientific archeology*, în „Art History”, vol. 22, nr. 2 iunie, 1999 (Oxford);
- Derer, Hanna, *Sibiu: arhitectura în epoca Barocă*, Editura Universitară „Ion Mincu”, București, 2003;
- Favreau, Robert, *Les inscriptions medievales – reflet d’une culture et d’une foi*, în „Epigraphik”. 1988;
- *Istoria conservării* (curs, dr. arh. Virgil Pop), Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Facultatea de Arhitectură și Urbanism, Ed. U.T. Pres, Cluj-Napoca, 2002;
- *Magyar humanisták levelei XV-XVI század* (Scrisori de umaniști maghiari, secolele XV-XVI), sub red. V.

Kovács Sándor, Budapesta, 1971;

- Matsche, Franz, *Die Kunst in Dienst der Staatsidee Kaiser Karls VI. Iconographie, Ikonologie und Programmatik des "Kaiserstils"*, I, Berlin, New York, 1981;
- Sabău, Nicolae, *Sculptura barocă în România. Secolele XVII-XVIII*, București, 1992;
- Idem, *Monumentul funerar transilvan între Renașterea târzie și Neoclasicism*, vol. „Oamenii și moartea în societatea românească”, în „Caiete de antropologie istorică”, anul III, nr. 1-2 (5-6), ian-dec., 2004, pp. 25-73;
- Idem, *Metamorfoze ale Barocului transilvan, II, Pictura*, Editura „Mega”, Cluj-Napoca, 2006;
- Sárközy, Péter, *“Roma est Patria omnium Fuitque”. Lászai János erdélyi főesperes síremléke a római Santo Stefano Rotondo templomba. Il sepolcro del canonico ungherese János Lászai nella chiesa di Santo Stefano Rotondo sul Monte Celio (...)*, Piatra de mormânt a lui János Lászai din biserica Santo Stefano Rotondo din Roma. Budapesta, 2001;
- Tonk Sándor, *Erdélyek egyetemjárása a középkorban* (Universitari transilvăneni din Evul Mediu), București, 1979;
- *Zwischen Phantasie und Wirklichkeit. Römische Ruinen in Zeichnungen des 16. bis 19. Jahrhunderts, Mainz an Rhein*, 1985; 800 de ani. Biserica a germanilor din Transilvania, Editat de Dr. Thomas Nägler, Thaur bei Innsbruck (f.a.).

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Redescoperirea europeană a monumentelor romane. Renașterea și preocupările de redescoperire și de conservare a monumentelor romane. Roma antică în tratatele de arhitectură din secolele XV-XVIII. Practica și protecția monumentelor antice. Inițiative papale de protecție în secolele XV-XVII.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
2. Artiștii europeni în secolele XVI-XVIII.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
3. Piranesi	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
4. J.J. Winckelmann, Fr. Milizia, J.Bernhard Fischer von Erlach, G. Vasi).	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
5. Centrele umaniste de la Oradea și Alba Iulia.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
6. Începuturile umanismului în Transilvania, secolul XV.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
7. Umaniști originari din Transilvania.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
8. Umanismul în mediul orășenesc.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
9. Antichitatea în istoriografia Renașterii.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul,	

	exemplificarea	
10. Inscriciuni latine din Cluj in perioada Renasterii, a Barocului si a Neoclasicismului.	Exercitiul, proiectul, discutiile, dezbaterile, dialogul, exemplificarea	
11. Teme iconografice antice in sculptura Renasterii din Transilvania.	Exercitiul, proiectul, discutiile, dezbaterile, dialogul, exemplificarea	
12. Mostenirea antichitatii in decorul si in epigrafele monumentelor funerare sasesi din Transilvania, secolele XVI-XVIII.	Exercitiul, proiectul, discutiile, dezbaterile, dialogul, exemplificarea	
13. Teme antice in pictura transilvaneana din secolele XVI-XVIII.	Exercitiul, proiectul, discutiile, dezbaterile, dialogul, exemplificarea	

9. Coroborarea continuturilor disciplinei cu asteptarile reprezentantilor comunitatii epistemice, asociatiilor profesionale si angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Continutul este in concordanta cu programa centrelor similare din tara si strainatate.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finala
10.4 Curs	Verificare scrisa la sfarsitul semestrului	Examen scris	65%
10.5 Seminar/laborator	Referatele elaborate pe parcursul semestrului		35%
10.6 Standard minim de performanta			
<ul style="list-style-type: none"> • Descrierea, analiza si interpretarea corecta a starii de conservare a unei surse vizuale sau materiale (monumente, lucrari de arta si artefacte), folosind concepte si metode consacrate din istoria artei sau a unei stiinte sociale sau umaniste alta decat istoria artei. 			

Data completării
4 aprilie 2015

Semnătura titularului de curs
.....

Semnătura titularului de seminar
.....

Data avizării în departament
.....

Semnătura directorului de departament
.....